

2020-11-26

Diarienummer: Ä 2020-1895

Utbildningsdepartementet

Ä 2020-1895:01 Remissvar SOU 2020:33

Tillväxtverket arbetar för att stärka företagens konkurrenskraft. Det gör myndigheten genom att skapa bättre förutsättningar för företagande och attraktiva regionala miljöer där företag utvecklas.

Cirka 50 procent av de små och medelstora företagen såg 2019 kompetensförsörjning som ett stort tillväxthinder. Utmaningar som till exempel digitalisering, globalisering och urbanisering ställer höga krav på omställning och utveckling av affärsmodeller och kompetens i företagen. Det ställer i sin tur krav på ett utbildningssystem som bidrar till ökad matchning mellan efterfrågan och tillgång till kompetens. I stora delar av näringslivet finns en stark efterfrågan på arbetskraft med yrkesutbildning såväl gymnasial som eftergymnasial. Efterfrågan på anpassade, flexibla utbildningssystem inklusive utvidgade möjligheter till validering och möjlighet att läsa in den kunskap som saknas för utförande av yrket är stor.

Tillväxtverket har sedan en längre tid uppdraget att ge stöd till Regionalt utvecklingsansvarig aktör, RUA i deras uppdrag att samordna det regionala kompetensförsörjningsarbetet som en del i genomförandet av den regionala tillväxtpolitiken. Uppdraget innebär bland annat att:

- bidra till att aktörer med regionalt utvecklingsansvar ges bättre förutsättningar att bedriva sitt arbete inom kompetensförsörjningsområdet
- stödja det regionala analysarbetet
- bidra till spridning av erfarenheter, resultat och lärande
- bidra till att öka berörda statliga myndigheters deltagande i det regionala kompetensförsörjningsarbetet.

Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter.

Sammanfattning

Tillväxtverket är utifrån vårt uppdrag och de behov vi ser framförallt i näringslivet huvudsakligen positivt inställt till utredningens inriktning på att stärka matchningen mellan utbildningsutbud och efterfrågad kompetens och de förslag som läggs för att underlätta detta.

Myndigheten saknar dock ett tydliggörande av regionalt utvecklingsansvarig, RUAs roll i planering och dimensionering av det regionala utbildningsutbudet. Arbetsmarknaden är i hög grad regional och vi bedömer att planering utifrån en (1) eller tre (3) kommuners behov inte är tillräckligt för att åstadkomma den samordning som behövs för att tillgodose behoven på arbetsmarknaden inom en region.

Tillväxtverket ser positivt på de förslag som innebär stärkta möjligheter att söka till och

antas till utbildning i en annan kommun än hemkommunen men anser att det är en möjlighet som bör utvecklas ytterligare. Med dagens tekniska möjligheter borde fler utbildningar riktade till vuxna kunna erbjudas helt eller delvis digitalt och stöd till studerande kunna tillhandahållas via lokala mötesplatser (lärcentrum och liknande). Fler digitala inslag/moduler och ökad möjlighet att validera kunskaper vid ansökan skulle innebära att många fler kan erbjudas ett bredare utbud av utbildning. Ökad samverkan mellan kommuner och nyttjande av digitala lösningar kan stärka kvaliteten i utbildningarna särskilt inom områden där det är brist på lärare med spetskompetens.

Tillväxtverket anser att:

- Det är oklart i utredningen vad som avses med en region, det behöver tydliggöras i vilka fall förslag avser en formell region eller en annan geografisk avgränsning.
- Regionalt utvecklingsansvarig aktör, RUA, inflytande över frågor som rör planering och dimensionering bör stärkas. Till exempel genom att de alltid ska ges möjlighet att yttra sig inför Skolverkets beslut om regionala ramar för yrkesutbildning inom gymnasieskolan, komvux och utbildningar inom regionalt yrkesvux och genom deltagande i Skolverkets regionala dialoger.
- Regionalt utvecklingsansvarig aktör, RUA, bör ges ansvar för att organisera och leda arbetet i regionala branschråd. Ett regionalt branschråd bör omfatta det geografiska området för en Region (tidigare landsting).
- I det fall plats inte kan erbjudas till samtliga sökande till en utbildning bör de som har bäst möjlighet att tillgodogöra sig utbildningen och få ett arbete i yrket prioriteras.

Tillväxtverkets ställningstaganden

Utredningen om region: En regional modell kan omfatta aktörer på kommunal, regional och statlig nivå. De formella regionernas roll behöver övervägas men den geografiska indelningen är inte given. På flera håll finns redan i dag fungerande samverkansområden för regionalt planerings- och dimensioneringsarbete som inte nödvändigtvis följer formella regionala indelningar. (sid 89). Jmf 6.3.1 Skolverket ska ta fram regionala planeringsunderlag om behovet av gymnasial utbildning. Jmf 6.6.4 om regional dialog och regionala branschråd.

- Tillväxtverket håller med utredningen om vikten av att ta fram regionala planerings- och dimensioneringsunderlag och att regionala branschråd bör komplettera Skolverkets yrkesråd. Men Tillväxtverket anser att de formella regionerna bör utgöra den regionala nivån för detta och att arbetet ska utformas i samverkan med Regionalt utvecklingsansvarig aktör, RUA som idag har i uppdrag att:
 - o Organisera och fastställa målsättningar utifrån prioriteringar i regionala utvecklingsstrategier. För detta ska samverkan ske med bl.a. kommuner, arbetsliv, utbildningsaktörer, statliga myndigheter och övriga aktörer i länet.
 - o Tillhandahålla analyser och prognoser på kort och lång sikt av kompetensbehoven för privat och offentlig sektor.
 - o Föra dialog med berörda aktörer om de behov som identifierats och ge förslag på insatser utifrån dessa, bland annat i syfte att fler ska påbörja reguljära studier.

Utredningens förslag 6.1.1: När huvudmän bestämmer vilka utbildningar som ska erbjudas och antalet platser på dessa ska betydande hänsyn tas till både ungdomarnas efterfrågan och behov och arbetsmarknadens behov.

- Tillväxtverket tillstyrker utredningens förslag att hänsyn ska tas till både ungdomarnas efterfrågan och behov och arbetsmarknadens behov.
- Tillväxtverket delar utredningens bedömning att Skolinspektionen bör tillse att huvudmännen efterlever reglerna för planering och dimensionering och att det bör utredas om inspektionen behöver nya verktyg för att bedöma kvaliteten på undervisningen i enskilda skolenheter, inte minst vad gäller yrkesutbildningar (vilket utvecklas i 6.9.1). Som utredningen skriver är möjligheterna till variation större inom yrkesutbildningar när det gäller till exempel etableringen av företagskontakter för arbetsförlagt lärande.
- Tillväxtverket vill därför betona att såväl Skolinspektionen som en kommande utredning samverkar i denna fråga med myndigheter som Arbetsförmedlingen och Tillväxtverket, med arbetsgivare och fackförbund och andra experter på arbetsmarknaden.

Utredningens förslag 6.6.10: När det gäller gymnasieskolan ska kommunen ingå ett samverkansavtal som omfattar ett geografiskt område med minst ett visst antal invånare som ingår i gymnasieskolans målgrupp och med minst två andra kommuner (primärt samverkansavtal), osv.

- Tillväxtverket tillstyrker utredningens ambition att skapa ett bredare underlag och ge studerande större möjligheter att söka utbildningar utanför hemkommunen, men anser att det är en möjlighet som bör utvecklas ytterligare. Med dagens tekniska möjligheter borde fler utbildningar riktade till vuxna kunna erbjudas helt eller delvis digitalt och stöd till studerande kunna tillhandahållas via lokala mötesplatser (lärcentrum och liknande). Fler digitala inslag/moduler och ökad möjlighet att validera kunskaper vid ansökan skulle innebära att många fler kan erbjudas ett bredare utbud av utbildning. Ökad samverkan mellan kommuner och nyttjande av digitala lösningar kan stärka kvaliteten i utbildningarna särskilt inom områden där det är brist på lärare med spetskompetens.

Utredningens förslag 6.6.10: avseende Skolverkets ansvar för regionala planeringsunderlag. Uppdraget ska även inkludera att Skolverket ska föra regionala dialoger med de huvudmän som ingår i området för planeringsunderlaget, både gällande gymnasieskolans utbud och utbudet av sammanhållna yrkesutbildning i komvux på gymnasial nivå. Detta ska delvis regleras i förordning.

- Tillväxtverket tillstyrker utredningens förslag att ge Skolverket ansvar för att ta fram regionala planeringsunderlag och att stödja huvudmännen genom analyser av elevers efterfrågan och behov samt arbetsmarknadens behov.
- Tillväxtverket föreslår att tillgängliggörande av analyser och planeringsunderlag görs i samarbete med regionalt utvecklingsansvarig aktör som har i uppgift att tillhandahålla analyser och prognoser till stöd för det regionala kompetensförsörjningsarbetet.

- Tillväxtverket menar också att Regionalt utvecklingsansvarig aktör, RUA, inflytande över frågor som rör planering och dimensionering bör stärkas. Till exempel genom att de alltid ska ges möjlighet att yttra sig inför Skolverkets beslut om regionala ramar för yrkesutbildning inom gymnasieskolan, komvux och utbildningar inom regionalt yrkesvux och genom deltagande i Skolverkets regionala dialoger. Det samråd som idag ska ske när det gäller ansökningar om statsstöd för yrkesvux ger inte tillräckligt utrymme för RUA att påverka dimensioneringen till nytta för den regionala arbetsmarknadens behov.

Utredningens förslag: Samverkansavtal ska omfatta all sammanhållen yrkesutbildning i komvux på gymnasial nivå.

- Tillväxtverket tillstyrker att samverkansavtal ska omfatta all sammanhållen yrkesutbildning men anser att ett samverkansavtal ska omfatta en formell region (tidigare landsting). Ett primärt samverkansområde bör därför avse en region.

Utredningens förslag 6.8.3: Regionala branschråd för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska bidra med information om arbetsmarknadens kompetensbehov.

- Tillväxtverket tillstyrker att det ska finnas regionala branschråd.
- Tillväxtverket anser dock att Regionalt utvecklingsansvarig aktör, RUA, bör ges ansvar för att organisera och leda arbetet i de regionala branschråden. En eller ett par kommuner är ett för litet område för att ha kunskap om regionens behov. Det ställer också allt för stora krav på resurser från de branscher som ska delta i branschrådets arbete och kommer sannolikt inte bidra till att stärka branschernas inflytande över planering, dimensionering och placering av utbildningar branschen har behov av.
- Ett regionalt branschråd bör omfatta det geografiska området för en region (tidigare landsting).

Tillväxtverket anser vidare att:

- Möjligheterna till validering av kunskaper mot hela eller del av en yrkesutbildning bör stärkas inom all yrkesinriktad vuxenutbildning.
- Möjligheterna att läsa in de delar av en utbildning som saknas på ett rimligt och sammanhållet sätt bör stärkas.
- Det ska vara möjligt att genomgå två gymnasieutbildningar i synnerhet om den andra är yrkesinriktad och inom ett bristyrke på arbetsmarknaden.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschef Tim Brooks.

Eva Johansson har varit föredragande. I handläggningen har också Anita Sandell, Eva-Britt Grönberg, Charlotte Werner, Josef Lannemyr, Minna Rydgård, Therese Wallqvister och Örjan Johansson deltagit.

Namn Beslutande

Eva Johansson